

RAIDELIIKENTEN VALVONTASTRATEGIA VUOSILLE 2022-2024

Sisällys

1	Johdanto	2
2	Tavoite	2
3	Periaatteet	2
4	Valvontajärjestelyt	4
4.1	Hallinto.....	4
4.2	Henkilöstö.....	5
4.3	Turvallisuusjohtamisen suorituskyvyn mittaaminen	5
4.4	Markkinoille tulijat	6
5	Jäsenvaltion riskitasot	6
6	Valvonnan painopisteet	6
6.1	Turvallisuusjohtamisjärjestelmien toimivuus.....	6
6.2	Vuosittain määriteltävät painopisteet	7
6.3	Valvontaviranomaisten yhteistyöstä nousevat painopisteet	7
7	Valvonnan menetelmät	8
8	Valvontasuunnitelman jäsentely	9
9	Valvonnan toimeenpano	9

1 Johdanto

Tällä valvontastrategialla kuvataan ja ohjataan Liikenne- ja viestintävirasto Traficom-
min raideliikenteen valvonnan suunnittelua ja toteuttamista. Valvontastrategiassa
kuvataan lisäksi keskeiset viraston valvontaan vaikuttavat periaatteet.

Valvontastrategian lisäksi Liikenne- ja viestintäviraston valvontaa ohjaavat viraston
strategiset tavoitteet sekä viraston toiminnanohjaukseen kohdistuvat tavoitteet,
jotka huomioidaan kaikessa viraston toiminnassa. Käytännön valvontatyötä ohjaa-
vat myös vuosittainen valvontasuunnitelma sekä siinä määritellyt valvonnan paino-
pistealueet. Käytännön valvontatyön edistymistä puolestaan seurataan valvonta-
työkalulla, jossa käsitellään yksittäisiä valvontatapahtumia.

Valvontastrategian tavoitteena on ohjata Liikenne- ja viestintäviraston valvontaa,
edistää yhteistyötä raideliikenteen toimijoiden kanssa toiminnan jatkuvaksi paran-
tamiseksi ja tiedottaa viraston valvonnasta raideliikenteen toimijoille. Nämä tavoit-
teet saavutetaan valvontastrategiaa ja valvontasuunnitelmaa noudattamalla ja jos
niiden toimenpiteet osoittautuvat joltakin osin riittämättömäksi, ryhtymällä toimiin
niiden kehittämiseksi.

Tämä strategia kohdistuu Suomen rataverkkoon, joka on pituudeltaan noin 5900
km, sekä rataverkolla toimiviin raideliikenteen toimijoihin. Suomessa toimii noin 40
rautatieliikenteen harjoittajaa, joista 5 on rautatieyrityksiä. Lisäksi Suomessa toimii
valtion rataverkon haltijana toimivan Väyläviraston lisäksi noin 120 yksityisraitei-
den rataverkon haltijaa. Liikenne- ja viestintävirasto valvoo lisäksi mm. oppilaitok-
sia, näytön vastaanottajia, lupakirjojen haltijoita sekä kaluston kunnossapitäjiä. Vi-
raston valvonta kohdistuu myös kaupunkiraideliikenteen toimintoihin.

Valvontastrategia on tehty vuosille 2022-2024. Valvontastrategiaa päivitetään tar-
vittaessa ja vähintään joka kolmas vuosi. Valvontastrategian hyväksyy raideliiken-
teestä vastaava johtaja.

2 Tavoite

Liikenne- ja viestintäviraston raideliikenteen valvonnan tavoitteena on edistää tur-
vallista ja vastuullista toimintaa Suomen raideliikennejärjestelmässä.

3 Periaatteet

Liikenne- ja viestintäviraston raideliikenteen valvonnassa sovelletaan seuraavia pe-
riaatteita:

Suhteellisuus raideliikenteen toimijoiden hallinnoimiin riskeihin nähden

- Virasto mitoitaa valvontatoimenpiteensä oikein suhteessa asioiden merkittä-
vyyteen.
- Virasto huolehtii, että sen valvontatoimenpiteet seurauksineen ovat suhteessa
turvallisuusriskeihin tai säädösten noudattamista koskevien puutteiden seura-
muksiin.

Yhdenmukainen lähestymistapa kaikissa Liikenne- ja viestintäviraston toimenpiteissä

- Virasto suorittaa valvontaa yhdenmukaisesti ja valvontatoimenpiteitä samankaltaisissa olosuhteissa samalla tavoin soveltaen.
- Virasto huolehtii yhdenmukaisuudesta valvontatoimenpiteitä ja valvontapäätöksiä systemaattisesti seuraamalla sekä valvojien välisellä asiantuntijatuntijavuoropuhelulla.

Toimien kohdistaminen raideliikenteen toimijoiden turvallisuusjohtamisjärjestelmän tehokkuuteen ja sen tarkistaminen, että kunkin raideliikenteen toimijan henkilöstön jäsenet hyödyntävät johtamisjärjestelmää turvallisuustulosten saavuttamiseksi

- Virasto kohdistaa valvontatoimensa raideliikennejärjestelmän kokonaisuuteen muodostaakseen kuvan järjestelmän toimivuudesta sekä yksittäiset valvontatoimenpiteet toimintaan, josta voi aiheutua vakavimmat riskit.
- Virasto keskittyy valvonnassaan turvallisuusjohtamisjärjestelmien ja turvallisuuden hallintajärjestelmien auditointeihin, mutta täydentää auditointeja tarvittavin tavoin tarkastuksilla ja valvontaa täydentävillä keinoilla.

Avoimuus Liikenne- ja viestintäviraston soveltamista politiikoista, käytännöistä ja lähestymistavoista sekä sen huomioon ottaminen, että osa raideliikenteen toimijoiden asioista edellyttää luottamuksellisuutta toimijoiden ja valvojan viranomaisen välillä

- Virasto viestii toimintatavoistaan raideliikenteen toimijoille yhteistyötapaamisissa sekä sidosryhmäinfoissa.
- Virasto suorittaa valvontaa pääsääntöisesti ennakoitavasti ja kahdenkeskisesti.
- Virasto viestii valvonnan tulokset valvottavalle toimijalle ja asiaan kuuluville henkilöille valvontaraporteissa ja -tapaamisissa.

Valvontaan liittyvien asiakirjojen osalta Liikenne- ja viestintävirastoa velvoittaa laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), jonka 24 § 1 momentin 15 kohdan mukaan valvontaraportti on poikkeamien ja havaintojen osalta salassa pidettävää tietoa ja sama koskee myös valvonnan aikana kerättyä aineistoa. Myös muut ko. lain salassapitovaatimukset voivat tulla sovellettavaksi valvonnassa.

Oikeudenmukaisuus ja vastuuvollisuus toimista erityisesti täytäntöönpanossa, jossa noudatetaan Liikenne- ja viestintäviraston täytäntöönpanokäytäntöjä

- Viraston tekemistä luvanhallinnan tai valvonnan perusteella annetuista seuraamuspäätöksistä voi aina joko valittaa tai hakea oikaisua päätöksiin liitettävän ohjeistuksen mukaisesti.

- Viraston valvontaraporteista tai yksittäiseen valvontaan liittyvistä käytännön kysymyksistä valvontatilanteissa ei voi valittaa, mutta mahdollisista erimielisyyksistä on aina hyvä pyrkiä keskustelemaan valvonnasta vastaavan asiantuntijan kanssa. Jos erimielisyyttä ei saada keskustellen ratkaistua, virastoa voi lähestyä esimerkiksi rautatieturvallisuus@traficom.fi -sähköpostin kautta.

Liikenne- ja viestintävirasto tekee yhteistyötä muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa sen varmistamiseksi, että eri osapuolille tärkeitä turvallisuutta koskevia kysymyksiä käsitellään

- Virasto tekee yhteistyötä tarvittaessa muiden raideliikenteen turvallisuuteen vaikuttavien toimivaltaisten viranomaisten kanssa. Osan kanssa yhteistyö on tiiviimpää ja säännöllistä, osan kanssa yhteistyötä tehdään tarvittaessa esiin tulevien tapausten edellyttämällä tavalla.
- Virasto noudattaa Onnettomuustutkintakeskuksen kanssa sopimiaan yhteistyömenettelyjä tapahtuneiden vaaratilanteiden ja onnettomuuksien selvittämiseen ja tutkimiseen sekä Onnettomuustutkintakeskuksen antamiin suosituksiin liittyen.

Tietojen keruu monista eri lähteistä, kuten turvallisuustodistusten arvioinnista, sekä mahdollisten kansallisen tutkintaelimen suorittamien tutkimusten tuloksista

- Liikenne- ja viestintävirasto hyödyntää valvonnassaan lupien myöntämisen ja päivittämisen yhteydessä saamia tietoja, sidosryhmäyhteistyön ja keskustelujen antia sekä aiempia valvontahavaintoja. Lisäksi virasto hyödyntää valvontatoimenpiteitä suunnitellessaan mm. vaaratilanteiden ja onnettomuuksien kautta rakentuvaa yleiskuvaa raideliikenteen turvallisuuden tilasta.
- Vastaavasti Liikenne- ja viestintävirasto hyödyntää valvontatoimien yhteydessä saamia tietoja luvanhallinnassa, toimijayhteistyössä sekä raideliikenteen turvallisuuden yleiskuvan muodostamisessa.

4 Valvontajärjestelyt

4.1 Hallinto

Liikenne- ja viestintäviraston raideliikenteen valvontaa toteutetaan raideliikenteen palvelukokonaisuudessa, joka kuuluu osaksi Liikennejärjestelmäpalvelut -osaamisaluetta. Raideliikenne -palvelukokonaisuutta johtaa päällikkö, jolla on viraston työjärjestyksessä vahvistettu toimivalta tehdä raideliikennettä koskevat päätökset. Osa päätöstoimivallasta on delegoitu palvelukokonaisuuden tiiminvetäjille tai asiantuntijoille, mutta esimerkiksi seuraamuksia koskeva päätösvalta kuuluu päällikölle. Päällikkö voi myös aina ottaa ratkaistavakseen tiiminvetäjälle tai asiantuntijalle delegoidun asian, jos se on tarpeen esimerkiksi asian merkittävyydestä johtuen tai riippumattoman käsittelyn takaamista varten.

Raideliikenteen toimintoja toteutetaan seuraavissa tiimeissä:

- Organisaatioiden toiminta
- Liikennöinti ja kelpoisuudet
- Infrastrukturi ja kalusto
- Toimintakulttuuri
- Turvallisuuskulttuuri.

Tiimien tehtävät ja tiiminvetäjien toimivallat on määritelty palvelukokonaisuuden delegointipäätöksessä. Päällikkö, tiiminvetäjät ja palvelukokonaisuuden toimintaa tukevat osaamisalueen johtajat käsittelevät viikoittain palvelukokonaisuuden ajan-kohtaisia asioita raideliikennekoordinaatiossa hyvän tiedonkulun ja tarvittavan keskustelun varmistamiseksi.

Raideliikenteen palvelukokonaisuuden resursseista päätetään virastossa keskitetysti. Resurssien riittävydestä vastaavat Liikennejärjestelmäpalvelut -osaamisalueen ylijohtaja ja viraston pääjohtaja, joiden tehtävänä on huolehtia, että raideliikenteen palvelukokonaisuudella on hyvät edellytykset suorittaa sille osoitetut raideliikenteen valvontaan kohdistuvat tehtävät.

4.2 Henkilöstö

Raideliikenteen valvontaa toteuttavat Raideliikenne -palvelukokonaisuuden henkilöstö, joka toimii kohdassa 4.1. kuvatuissa tiimeissä. Raideliikenteen valvontaa tekevät lähtökohtaisesti samat asiantuntijat, jotka huolehtivat myös luvanhallinnasta, mistä johtuen tiedonkulku valvonnan ja luvanhallinnan välillä on tiivistä.

Raideliikenteen palvelukokonaisuuteen kuuluu noin 30 asiantuntijaa, joista suunnitellun puolet osallistuu raideliikenteen valvontaan. Raideliikenteen asiantuntijoiden osaamista ja pätevyyttä seurataan viraston osaamisenhallinnan keinoin, jossa tukena käytetään raideliikenteen asiantuntijoiden osaamisprofiilia.

Raideliikenteen valvontaa toteuttavat virkamiehet esihenkilöineen noudattavat valvontaa tehdessään valvontastrategiaa ja muita viraston valvontaa ohjaavia asiakirjoja. Valvontaa toteuttavat virkamiehet voivat esittää valvonnan toteuttamisen tapoihin kehittämisiä, jotka huomioidaan mahdollisuuksien mukaan asiakirjoja päivitettäessä. Raideliikenteen päällikkö ja tiiminvetäjät sitoutuvat käymään valvontaa ohjaavat asiakirjat läpi valvontaa toteuttavien virkamiesten kanssa.

Liikenne- ja viestintävirasto voi käyttää valvonnassa apuna viraston ulkopuolisia asiantuntijoita, jos se on valvonnan toimittamiseksi tarpeen.

4.3 Turvallisuusjohtamisen suorituskyvyn mittaaminen

Liikenne- ja viestintävirasto mittaa raideliikenteen toimijoiden turvallisuusjohtamisjärjestelmien tai turvallisuuden hallintajärjestelmien suorituskykyä hyödyntämällä valvonnassaan suorituskyky- ja riskiperusteista toimintamallia, organisaatioprofiileja ja SORA-järjestelmää.

4.4 Markkinoille tulijat

Liikenne- ja viestintävirasto käy tiivistä keskustelua uusien markkinoille tulijoiden kanssa voidakseen varmistaa niiden riittävän kypsyyden rautatiemarkkinoilla toimimiseen. Virasto käy esimerkiksi turvallisuustodistuksen tai -luvan edellytyksiä selvittäessään tarvittavan määrän keskusteluja luvan hakijan kanssa ja kohdistaa siihen tarvittaessa auditointeja jo tässä vaiheessa. Virasto hyödyntää lupia myöntäessään tarvittaessa määräaikoihin sidottuja ehtoja, joiden noudattamista seuraamalla se voi valvoa, että markkinoille tulijan toiminta vastaa toimintaan kohdistettuja odotuksia.

5 Jäsenvaltion riskitasot

Liikenne- ja viestintäviraston valvonnan riskiperusteisuutta kehitetään vuosina 2021-2023. Virasto valvoo raideliikenteen toimijoita jo nyt riskiperusteisesti eli ohjaten valvontaa riskin tai sen muutoksen merkittävyyden perusteella, mutta riskiperusteisen valvonnan edellytyksiä tullaan lähivuosina täsmentämään.

Riskiperusteista valvontaa rakennetaan hyödyntämällä organisaatioprofiileja, joiden avulla toimijoiden toimintaa arvioidaan ja analysoidaan. Organisaatioprofiileja, joihin on koottu keskeisiä tietoja toimijoiden toiminnasta, toimintaympäristöstä, tunnistetuista riskeistä ja mm. vaatimuksenmukaisuusarvioinnin ja valvonnan löydöksiä, ylläpidetään toistaiseksi vasta rautatieyritysten ja valtion rataverkon haltijana toimivan Väyläviraston osalta ja niiden käyttöä osin vielä kehitetään.

Riskiperusteinen valvonta on raideliikenteen valvonnan selkein kehityskohde. Suomen raideliikennejärjestelmän riskien analysoiminen ja luokittelu tieteellisin keinoin on käynnistymässä ja työ etenee vaihe vaiheelta raideliikennejärjestelmän riskitasojen määrittämiseen.

6 Valvonnan painopisteet

6.1 Turvallisuusjohtamisjärjestelmien toimivuus

Liikenne- ja viestintäviraston valvonnan keskeisin painospiste on turvallisuusjohtamisjärjestelmien ja turvallisuuden hallintajärjestelmien toimivuuden valvonta.

Virasto valvoo turvallisuusjohtamisjärjestelmiä sekä turvallisuustodistus- ja lupahakemuksia arvioidessaan, että luvanmyöntämisen jälkeen. Vastaavasti virasto valvoo kansallisen sääntelyn piirissä olevia yksityisraiteen haltijoiden turvallisuuden hallintajärjestelmiä ilmoituksia käsitellessään ja käsittelyn jälkeen. Raideliikenteen toimijoiden toiminnan **vaatimuksenmukaisuutta** arvioidaan pääsääntöisesti työpöytäarviona lupia ja ilmoituksia tai niiden päivityksiä käsiteltäessä. Tarvittaessa arvioinnin edellytyksiä täydennetään jo tässä vaiheessa esimerkiksi auditoinnein.

Luvan myöntämisen tai muuttamisen jälkeen siirrytään arvioimaan sitä, miten toimija käytännössä suoriutuu sille asetetuista erilaisista hallinta- ja johtamisjärjestelmävaatimuksista. **Suorituskyvyn** arvioinnissa arvioidaan toisin sanoen sitä, vastaavatko toimijan toimintatavat myös käytännössä niitä menettelyjä ja malleja, joita se on asiakirjoissa kertonut noudattavansa. Luvan myöntämisen jälkeen tapahtuvassa valvonnassa valvontaa kohdennetaan erityisesti niihin osa-alueisiin,

jotka ovat lupaa myönnettäessä nousseet esiin esimerkiksi vahvistusta tai kattavampaa hallintaa edellyttävinä osa-alueina, mutta toimintaa on tärkeää arvioida myös kokonaisuutena, jotta nähdään, vastaako vaatimuksenmukaisuusarvioinnin tuloksena syntynyt näkemys toimijan toiminnasta todellisuutta myös suorituskyvyn osalta.

Valvontaa tehdessään virasto kiinnittää huomiota myös suorittamisen tasoon, mitä arvioitaessa huomioidaan toimijan toiminnan laadun ja laajuuden lisäksi myös toimijan toimintaympäristö - eli esimerkiksi se, onko toimija tunnistanut juuri omaan toimintaansa liittyvät riskit ja miten se hallinnoi niitä käytännön toiminnassaan. Toimijoilta voidaan täten edellyttää erilaisia suorituskyvyn tasoja: tärkeintä on, että toimijan suorituskyky vastaa vaatimuksia nimenomaan kyseisen toimijan toimintaan ja toimintaympäristöön suhteutettuna.

Liikenne- ja viestintävirasto hyödyntää turvallisuusjohtamisjärjestelmiä luvan myöntämisen jälkeen arvioidessaan ensisijaisesti auditointeja, turvallisuuskeskusteluja, turvallisuusvuoropuheluita ja turvallisuuskulttuurin arviointeja, joita täydennetään tarvittaessa erilaisilla tarkastuksilla, seuraamalla toimijan palveluntuotajia tai kyselyillä. Samat toimintamallit ovat käytettävissä tarvittavin tavoin myös yksityisraiteen haltijoiden turvallisuuden hallintajärjestelmien osalta.

6.2 Vuosittain määriteltävät painopisteet

Turvallisuusjohtamisjärjestelmien ja turvallisuuden hallintajärjestelmien toimivuuden valvonnan lisäksi Liikenne- ja viestintäviraston valvontaa ohjaavat vuosittain valvontasuunnitelman yhteydessä määriteltävät ja valvontasuunnitelman osana julkaistavat painopisteet.

6.3 Valvontaviranomaisten yhteistyöstä nousevat painopisteet

Liikenne- ja viestintävirasto keskustelee valvonnasta ja valvonnan kehittämisestä muiden EU-jäsenvaltion kansallisten turvallisuusviranomaisten kanssa erilaisissa yhteistyöverkostoissa. Valvontaviranomaisten yhteistyöstä esiin nousevat tarpeet huomioidaan raideliikenteen valvonnassa tarvittaessa joko valvontasuunnitelman mukaisesti määriteltäviä toimenpiteitä suuntaamalla tai niitä lisäämällä, tai seuraavan vuoden valvontasuunnitelman painopisteitä määritettäessä.

Suomen rataverkon erityispiirteistä johtuen Liikenne- ja viestintävirastolla on vain vähän tarvetta EU-jäsenvaltioiden väliseen yhteiseen valvontaan. Tarvittaessa yhteistä valvontaa suoritetaan yhteistyössä ao. jäsenvaltion kansallisen turvallisuusviranomaisen kanssa valvontatoimenpiteet yhteistyöpalaverin etukäteen suunnitellen ja voimassa olevan sääntelyn mahdollisuudet huomioiden.

Liikenne- ja viestintävirasto tekee yhteistyötä myös Venäjän federaation kanssa maiden väliseen rajat ylittävään liikenteeseen ja sen valvontaan liittyen. Valvontayhteistyön menettelyissä sovelletaan olemassa olevia sopimuksia sekä järjestelyitä ja niiden puuttuessa kehitetään tarvittaessa uusia toimintamalleja.

7 Valvonnan menetelmät

Liikenne- ja viestintävirasto suorittaa valvontaa yhteistyössä valvonnan kohteiden, raideliikenteen toimijoiden, kanssa. Virasto pyrkii toteuttamaan valvontaa siten, että myös raideliikenteen toimijat saavat niihin kohdistuneista valvontatoimenpiteistä eväitä oman toimintansa kehittämiseen ja samalla koko raideliikennejärjestelmän kehittämiseen.

Virasto kertoo mahdollisten valvontahavaintojen yhteydessä, miltä osin valvotun organisaation toiminta ei vastaa asetettuja vaatimuksia, mutta ei määrittele, mitä konkreettisia toimenpiteitä niiden sulkemiseksi edellytetään: valvottu organisaatio on aina itse paras toimija kehittämään toimintaansa ja turvallisuusjohtamisjärjestelmäänsä tai turvallisuuden hallintajärjestelmäänsä ja sen tulee kyetä ottamaan asetetut vaatimukset omassa toiminnassaan huomioon.

Liikenne- ja viestintävirasto käyttää valvonnassaan seuraavia menetelmiä:

Valvontamenetelmä	Lyhyt kuvaus
Auditoinnit	Järjestelmällinen, riippumaton ja dokumentoitu prosessi, jolla hankitaan auditointinäyttöä ja arvioidaan sitä objektiivisesti, jotta voidaan määrittää, missä määrin auditointikriteerit täyttyvät.
Tarkastukset	Tuotteen, prosessin, palvelun tai asennuksen tai niiden suunnittelun tutkiminen ja sen vaatimustenmukaisuuden todentaminen joko erityisvaatimusten suhteen tai ammatillisen harkinnan perusteella yleisten vaatimusten suhteen. (SFS-EN ISO/IEC 17020 Vaatimustenmukaisuuden arviointi. Vaatimukset erityyppisten tarkastuslaitosten toiminnalle)
Turvallisuuskeskustelut	Erityisesti strategisesti merkittävien toimijoiden kanssa käytävä yhteistyökokous, jossa käsitellään laajasti raideliikenteeseen liittyviä ajankohtaisia asioita ja erityisesti turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä.
Turvallisuusvuoropuhelut	Yhteistyökokous, jossa muodostetaan tilakuva toimijan turvallisuudesta yhdessä toimijan kanssa. Turvallisuusvuoropuhelun aihe sovitaan etukäteen ja tavoitteena on, että toimija saa keskusteluiden kautta paremman käsityksen Liikenne- ja viestintäviraston turvallisuusasioiden painotusten syistä ja virasto paremman käsityksen toimijan turvallisuusasioiden painotuksesta ja kehitystarpeista.
Turvallisuuskulttuurin arvioinnit	Turvallisuuskulttuurin arvioinnissa kerätään tietoa organisaatiossa työskentelevien ymmärryksestä turvallisuusjohtamisjärjestelmän vaatimuksista heidän asenteidensa, arvojensa ja uskomustensa perusteella sekä siitä, mitä he käytännössä tekevät ja päättävät. Tavoitteena on saada syvempää tietoa toimijan suhtautumisesta turvallisuuteen kuin mitä esimerkiksi auditointien keinoin on saatavissa.

Toimijan palveluntuottajan seuraaminen	Toimintamalli, jossa Liikenne- ja viestintävirasto yhdessä toimijan kanssa seuraa toimijan suorittamaa palveluntuottajan valvontaa. Tavoitteena on edistää toimijan kykyä suoriutua palveluntuottajan ja palveluntuottajaketjujen hallinnasta.
Kyselyt	Toimintamalli, jossa toimijoiden toimintatavoista kerätään yleistä tietoa joko vapaaehtoisesti tai vastaamiseen velvoitetaan.

8 Valvontasuunnitelman jäsentely

Liikenne- ja viestintäviraston valvontaa suunnitellaan vuosittain valvontastrategiaan pohjautuvalla valvontasuunnitelmalla viraston käytössä olevia tietoja hyödyntäen. Näitä ovat mm. organisaatioprofiilit, turvallisuusjohtamisjärjestelmien ja turvallisuuden hallintajärjestelmien arvioinnin aikana kerätyt tiedot, aikaisemmista valvontatoimista saadut tulokset, luvista ja hyväksynnöistä saadut tiedot, onnettomuustutkintaselostukset ja turvallisuussuosituksukset, tapahtuma-analyysit, virastolle toimitetut turvallisuus- ja vuosikertomukset, yleisöltä saadut yhteydenotot ja muut asianmukaiset lähteet.

Vuosittaisen valvontasuunnitelman laadinnan yhteydessä määritetään valvonnan painopistealueet, jotka ohjaavat valvontasuunnitelman laatimista ja valvontatoimenpiteiden suunnittelua. Valvonnan painopistealueet valikoidaan kiinnittäen huomiota edeltävän vuoden valvontatuloksien havaintoihin sekä suorituskyky- ja riskiperusteisuuteen.

Valvontasuunnitelman perusteella suunniteltavat yksittäiset valvontatoimenpiteet kirjataan viraston sisäisessä käytössä olevaan valvontatyökaluun määrittämällä konkreettiset valvontatoimenpiteet, niiden ajankohdat ja valvontoihin käytettävät resurssit. Valvontatyökaluun yksilöityjä valvontatoimenpiteitä päivitetään tarvittaessa kvartaaleittain.

Seuraavan vuoden valvontaa suunnitellaan ja kohdennetaan edeltävän vuoden marraskuussa ja valvontasuunnitelma pyritään hyväksymään ja julkaisemaan yhdessä valvonnan painopistealueiden kanssa edeltävän vuoden marras-joulukuussa. Valvontasuunnitelma julkaistaan Liikenne- ja viestintäviraston www-sivuilla.

9 Valvonnan toimeenpano

Liikenne- ja viestintäviraston valvonnan tulee olla tehokasta ja vaikuttavaa: valvonnan tulee johtaa valvontatulosten edellyttämiin muutoksiin toimijoiden toiminnassa. Virasto seuraa valvontansa vaikuttavuutta ja hyödyntää tarvittaessa seuraamuksia valvontansa tehokkuuden lisäämiseksi. Turvallisuuskeskustelujen ja turvallisuusvuoropuhelujen kaltaisten valvontamenetelmien havaintojen käsittelyn edistymistä seurataan pääsääntöisesti yhteistyötapaamisissa keskustellen. Auditointien ja tarkastusten havaintojen sulkemista puolestaan seurataan yhdessä sovituin tavoin usein selkeitä määräaikoja ja tavoitteita hyödyntäen. Akuuteissa tilanteissa valvonnassa hyödynnetään tarvittaessa myös sääntelyn tarjoamia järeämpiä keinoja, jotka voivat johtaa jopa toiminnan keskeyttämiseen tai luvan peruuttamiseen.

Liikenne- ja viestintävirasto hyödyntää valvonnassaan sääntelyn mahdollistamia seuraamuksia sisäisten työhjeidensä ja ratkaisukäytäntönsä mukaisesti. Koska jokainen valvontatoimenpide on kuitenkin erilainen ja usein myös toimijoiden toiminta sekä toimintaympäristöt eroavat toisistaan, sovellettavat seuraamukset edellyttävät aina tapauskohtaista harkintaa, jossa kiinnitetään huomiota niin seuraamuksiin puututtavaan tapahtumaan, toimijan toiminnan laatuun ja laajuuteen, toimintaympäristöön sekä toimijan omiin toimenpiteisiin kuin tapahtuman riskeihin.

Poikkeuksellisia välitöntä puuttumista edellyttäviä toimenpiteitä lukuun ottamatta virasto kuulee seuraamuksia asettaessaan aina kyseistä raideliikenteen toimijaa, kerää ja analysoi taustatietoa sekä perustelee ja dokumentoi antamansa seurauspäätökset.

Pietari Pentinsaari
johtaja

Kaisa Sainio
päällikkö